

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

організацій підтримки та організованих і індивідуальних користувачів інновацій, що зосереджуються навколо конкретних тем, незалежно від сектору (виду економічної діяльності). Центром ваги є можливість брати участь у ланцюгах створення доданої вартості, що характерно для конкретних тематичних рішень як на регіональному рівні, так і в глобальному масштабі.

Беручи до уваги сучасні умови і пріоритети регіонального розвитку в Україні, концепція розумної спеціалізації у регіональній структурній політиці може бути імplementована шляхом виділення таких пріоритетів:

– пріоритет I – масштабування і внутрішня інтеграція інноваційного потенціалу регіону;

– пріоритет II – створення ринків для смарт-технологій майбутнього.

Пріоритет номер один пов'язаний з налагодженням і подальшим розвитком взаємодій між представниками науки, економіки та сфери бізнес-послуг задля отримання нових знанневомістких продуктів. У принципі це має бути вдосконалення та розвиток інфраструктури, а також посилення ендогенних зв'язків у межах регіональної економічної системи.

Другий пріоритет передбачає зміни в управлінні та бізнес-моделі компаній, що відкриває нові можливості для участі в ланцюгах створення доданої вартості, сформованої у міжрегіональному масштабі. Важливим компонентом цього пріоритету є майбутня хвиля перетворень у напрямі створення інтелектуальних ринків. Пріоритет полягає в підготовці інституційного потенціалу і соціальної платформи для функціонування в умовах інтелектуальних ринків. Це є активним очікуванням проривів у сфері технологій і продуктів, що вимагає підготовки їх сприйняття усіма суб'єктами економічного та соціального розвитку. У цьому контексті стратегічними напрямками публічного втручання є:

– створення та розвиток креативних регіонів (або регіонів знань та інновацій);

– розвиток мережі технологічно розвинених громадських послуг;

– сприяння розвитку інфраструктури інноваційної екосистеми в регіоні;

– заохочування малого та середнього підприємництва до участі у глобальній структурі створення вартості в плані реалізації інноваційних рішень.

Однак серед напрямів реформ, орієнтованих на запуск нової моделі зростання в Україні, велике значення має компонент реформ політичної системи та системи державного управління, пошук моделі, що дозволяє відновити довіру до політичних інститутів, зміцнити авторитет інститутів громадянського суспільства та місцевого самоврядування, що дозволить проводити більш ефективну регіональну структурну політику.

Список літературних джерел

1. The Smart Specialisation Platform. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

Пугачевська К. Й., к.е.н., доц.
Мукачівський державний університет

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Проблематика формування регіональної політики трансформувалась з урахуванням існуючих ринкових умов, а відтак потребує нових підходів до управління її розвитком. Сучасне трактування змісту поняття регіональної політики полягає в залученні всіх регіонів у процес інноваційних перетворень, визначення потенціалу підприємств з урахуванням їх територіальної специфіки.

© Матеріали Науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми регіоналістики: минуле, сучасне, майбутнє», КНЕУ, березень 2017 р.

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

Нинішні виклики, які постають перед регіонами України, зумовлюють необхідність в пошуку підходів інноваційного характеру до формування регіональної політики, а також удосконалення системи управління регіональним розвитком.

Протягом останніх років у світі різко зростає кількість та якість теоретичних досліджень інноваційного регіонального розвитку, розробляються нові інтерактивні моделі інноваційного процесу, теорії, зокрема регіональних інноваційних мереж та інноваційних систем, елементи методології, форми та методи державного регулювання інноваційного розвитку регіонів.

Вибір форм інноваційного розвитку є актуальним для всіх постіндустріальних країн. Вибір моделі державної інноваційної політики в своїй основі визначається наступними факторами: подоланням диспропорцій адміністративної економіки на ринковій основі, складними політичними проблемами, розробкою стратегії конкурентоспроможності в умовах формування сучасного глобального середовища постіндустріального інформаційного суспільства.

В умовах глобалізації перед регіонами України постають завдання щодо інтенсивного освоєння нових підходів і прийомів ведення господарства, застосування на практиці інноваційних механізмів та інструментів стимулювання економічного і соціального розвитку територій, що позитивно зарекомендували себе у світовій практиці [1, с.3].

Реформування системи управління регіональним розвитком передбачає запровадження нової якості регіональної політики, покликаної поєднати завдання модернізації економіки країни із завданнями забезпечення комплексного збалансованого розвитку регіонів. Вирішення накопичених в Україні системних економічних і соціальних проблем вимагає інноваційних підходів, оновлення механізмів та інструментів стимулювання розвитку регіонів, запровадження дієвих управлінських рішень [1, с.4].

У дослідженнях закономірностей інноваційного регіонального розвитку України є доцільним використання методологічних засад теорії регіональних інноваційних систем: інтерактивної інноваційної моделі, поєднання мікро-, мезо- та макроріздходів, економіко-статистичного та історико-генетичного методів, методу моделювання. Оцінка впливає з того факту, що зміст сучасних інноваційних процесів значною мірою відповідає даній теорії, яка виступає ефективним теоретичним інструментом для формування та аналізу регіональної інноваційної політики розвинутих країн [2].

Дослідження впливу інноваційних форм розвитку на ріст чи трансформацію економіки країни, а також визначення ролі подібних вилучень з загальнонаціональних умов економічної діяльності у теоретичних моделях економічного росту чи їх практичних впровадженнях видається необхідним для окреслення методологічно грамотного підходу до питання обґрунтованості соціального, економічного чи інтегрального ефекту від впровадження інноваційних проєктів регіонального розвитку.

Стратегічною метою впровадження інноваційних форм регіонального розвитку будемо вважати підвищення рівня якості життя, а їх роль у національній економіці визначимо як системоутворюючу, тобто сприяння процесу формування соціального капіталу, інституційним перетворенням при забезпеченні конкурентоспроможності економічної діяльності у межах території.

Спираючись на вітчизняне законодавство, фахівці вважають, що формування регіональної інноваційної політики має ґрунтуватись на таких основних принципах, як формування системного підходу регіону до інноваційної політики, створення регіональної інноваційної інфраструктури, з урахуванням специфіки територій, узгодженості пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального та загальнодержавного рівнів

Секція 2. Методологія сучасних просторових досліджень економічних, соціальних та екологічних процесів

та концентрація ресурсів на ключових напрямках з чітким обґрунтуванням потенційних джерел фінансування [2, с.69].

Пріоритетними завданнями впровадження інноваційних форм регіонального розвитку доцільно визначити створення внутрішніх передумов і стимулів для мобілізації інвестиційних ресурсів, реструктурування господарських комплексів регіонів, зменшення рівня ризику підприємницької діяльності і, як наслідок, посилення ділової активності та пом'якшення негативних наслідків кризи.

Серед завдань регіональної економічної політики слід назвати: створення інституційних передумов до стимулювання економічного зростання, ліквідації адміністративних бар'єрів щодо розвитку підприємництва; розвиток міжрегіонального та міжнародного співробітництва, реалізація потенціалу регіональних кластерних ініціатив (у т. ч. щодо спільного освоєння ресурсів); реалізація інвестиційної реформи, поліпшення інвестиційного клімату, формування системи інноваційно зорієнтованих інвестиційних проектів, створення низки нових інструментів інвестиційного фінансування; диверсифікація джерел фінансового забезпечення розвитку регіону, раціональне поєднання державного, місцевого, приватного та міжнародного фінансування [1, с.17].

Необхідною передумовою для виходу економіки України на шлях стійкого зростання є впровадження ефективної регіональної інноваційної політики, яка спрямована на вирішення проблем регіональної соціально-економічної нерівномірності через створення сприятливого середовища для активізації інноваційної діяльності в регіонах, залучення їх у науковий та інноваційний простір. Перспективним слід вважати перехід від підтримки фізичної інфраструктури НДДКР та інновацій до стимулювання кооперації та процесу «колективного навчання», активного використання програмної та інституційної форм політики [3, с.159].

Інноваційний потенціал у частині активізації регіонального розвитку в Україні ґрунтується на створенні інноваційних проектів, що, однак, потребує: забезпечення нормативно-правової та законодавчої підтримки конкурентоспроможності й розвитку інноваційних форм; включення програм підтримки проектів до регіональних програм економічного, соціального та інноваційного розвитку; активізації зв'язків «влада – бізнес – наука» завдяки запровадженню ефективних механізмів державно-приватного партнерства; забезпечення інформаційної підтримки інноваційних проектів регіонального розвитку; розроблення заходів щодо фінансового стимулювання впровадження і реалізації інноваційних проектів - системи податкових стимулів і податкових канікул у перші роки функціонування, надання іноземним інвесторам пільгових умов діяльності за їх участі в проектах, спрямованих на виробництво високотехнологічної та інноваційної продукції.

Список літературних джерел

1. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні: аналіт. доп. / С. О. Біла, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко, В. І. Жук [та ін.]; за ред. С. О. Білої. – К.: НІСД, 2011. – 80 с.
2. Копитко, В. І. Проблеми розвитку інновацій на регіональному рівні в Україні / В. І. Копитко // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 2. – С. 67-72.
3. Нетудихата К. Вплив факторів інноваційної активності на нерівномірність регіонального розвитку // Вчені записки: Наукове видання. Вип. 9. – Харків: ХІУ, 2005. – С. 158-165.

РОЗВИТОК ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ: УПРАВЛІНСЬКО-ПРОСТОРОВИЙ АСПЕКТ

Прискорений розвиток світової економіки вимагає формування нових підходів до розвитку освітньої системи країни з метою формування якісного людського ресурсу, здатного реалізувати свій потенціал у швидкозмінних умовах зовнішнього середовища. Загальносвітовим трендом стає посилення соціальної спрямованості економічних систем. У ХХ столітті саме швидке нарощування людського капіталу як сукупності фізичних, інтелектуальних та духовно-культурних якостей індивіда, а не збільшення масштабів матеріально-речового накопичення постало основним каталізатором економічного зростання і підвищення продуктивності праці. Вкладення в людський капітал сьогодні дають для суспільства значно вищу віддачу, ніж інвестиції у матеріальне виробництво [1]. Основною вимогою часу є можливість отримання якісної освіти на усіх щаблях розвитку особистості: від дошкільного віку до повноцінної професійної самореалізації. На жаль, в період трансформації державного устрою та становлення ринкової економіки в Україні сформувалась низка факторів, які стали перешкодою на шляху доступу до якісної освіти. Визначення напрямів розвитку освітньої системи є частиною освітньої політики держави та орієнтиром соціально-економічного розвитку суспільства, його націленістю на прогресивний розвиток.

Розвиток освітнього сектору в ринкових умовах висуває нові виклики перед організацією ефективної освітньої діяльності, яка виникає та функціонує у нових просторових формах, що сприяє активізації економічних та соціальних процесів у регіональних економічних системах.

Освіта та освітні послуги в умовах глобалізованої економіки розглядаються як перспективний вид бізнесу, капіталовкладення у який з року в рік лише зростають, а освіта визначається з позиції конкурентоспроможності та прибутковості. Однак, якщо у індустріальній економіці важливим чинником успішного розвитку нового бізнес-об'єкту ставала його локалізація на території, то у глобалізованій економіці цей фактор частково втрачає лідерські позиції, що дозволяє залучати широку аудиторію споживачів, відтак з'являються можливості для створення нових просторових структур в освіті. Посилюватиме дані явища реформування освіти в Україні, яке супроводжується оновленням законодавчо-нормативної бази. Так, серед перших таких документів підготовка нового закону «Про освіту» [2] та розробка концептуальних засад розвитку освітньої системи «Нова Українська Школа» [3]. Проект нового Закону України «Про освіту» покликаний врегулювати процес реформування системи освіти у державі. У просторово-територіальному розвитку системи освіти він сприятиме забезпеченню права на рівність умов доступу до освіти та на безоплатну освіту, визнання інвестицій в освіту як пріоритетної інвестиції у сталий розвиток суспільства, розвитку фінансової, академічної та адміністративної автономії закладів освіти, урізноманітненню форм і можливостей для здобуття до початкових та початкових рівнів освіти (очну, заочну, змішану, вечірню, дуальну, дистанційну, індивідуальну, екстернат), можливість здобуття початкової освіти за місцем проживання тощо. Також держава гарантує право на отримання дошкільної освіти всіма дітьми віком від 3 років, розвиток та фінансування якої, крім освіти в сім'ї, фінансується з видатків місцевих бюджетів.